

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Itävallan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan Euroopan unioniin liittymisestä johtuvia muutoksia ja tarvittavia korvaavia mukautuksia koskevien, Amerikan Yhdysvaltojen, Argentiinan, Australian, Brasilian, Ecuadorin, Filippiinien, Hongkongin (Kiina), Intian, Japanin, Kanadan, Kiinan, Kolumbian, Korean tasavallan, Kuuban, Sveitsin, Taiwanin, Penghun, Kinmenin ja Matsun erillisen tullialueen (Kiinan Taipei) ja Uuden-Seelannin kanssa GATS-sopimuksen XXI artiklan perusteella tehtyjen sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Itävallan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan Euroopan unioniin (EU) liittymisestä johtuvia muutoksia ja tarvittavia korvaavia mukautuksia koskevien, Amerikan Yhdysvaltojen, Argentiinan, Australian, Brasilian, Ecuadorin, Filippiinien, Hongkongin (Kiina), Intian, Japanin, Kanadan, Kiinan, Kolumbian, Korean tasavallan, Kuuban, Sveitsin, Taiwanin, Penghun, Kinmenin ja Matsun erillisen tullialueen (Kiinan Taipei) ja Uuden-Seelannin kanssa GATS-sopimuksen XXI artiklan perusteella tehtyjen sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain (328/2009) kumoamisesta. Kumottavaksi ehdotettavan lain 2 §:n mukaan lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Voimaansaattamisasetusta ei ole annettu, joten laki ei ole voimassa.

Lain käsittelyn aikaan EU:n ja sen jäsenvaltioiden välisen toimivaltajaon perusteella osa sopimusten kattamista aloista kuului jaettuun toimivaltaan, ja näiden osalta voimaansaattaminen edellytti kansallisia hyväksymistoimia. Sopimusten ratifiointia koskeva prosessi jäi kuitenkin EU:ssa kesken.

Euroopan unionin tuomioistuimen 16 päivänä toukokuuta 2017 antama lausunto 2/15 (EU:C:2017:376) EU:n ja Singaporen tasavallan välisestä kauppasopimuksesta on muuttanut kauppasopimusten tekemistä ja toimivaltajakoa koskevaa tulkintaa. Lausunnon seurauksena komissio ehdotti, että edellä mainitut niin sanotut EU25-konsolidointisopimukset WTO-jäsenten kanssa tehtäisiin unionisopimuksina ja saataisiin täten voimaan.

Euroopan unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvia sopimuksia ei saateta erikseen kansallisesti voimaan, minkä vuoksi voimaansaattamislaki kumottaisiin.

Laki voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2020.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotus

1.1 EU:n palvelukauppasitoumusten muutoksia koskevat sopimukset eli niin sanotut EU25-konsolidointisopimukset

Maaailman kauppajärjestön (WTO) palvelukaupan yleissopimus (GATS) sisältää määräyksiä, jotka koskevat muun muassa ulkomaisten palveluntuottajien markkinoillepääsyn ehtoja eri aloilla. Jokainen WTO-jäsen kirjaa näitä määräyksiä koskevat sitoumuksensa erityisten sitoumusten listoihin, joita kutsutaan sidontalistoiksi.

EU:n palvelukauppasitoumukset ovat maaliskuuhun 2019 saakka kattaneet vain vuonna 1994 unionin jäsenenä olleet kaksitoista maata. Vuosina 1995 ja 2004 EU:hun liittyi kolmetoista maata, jonka myötä EU aloitti vuonna 2004 neuvottelut EU:n ja uusien EU-jäsenmaiden palvelukauppaa koskevien sitoumusten yhdistämiseksi yhteiseen listaan. Yhdistämisellä pyrittiin varmistamaan, että vuosina 1995 ja 2004 liittyneiden maiden sitoumukset ovat linjassa EU:n GATS-sitoumusten kanssa ja että EU:n sidontalistan kaikkia jäsenmaita koskevat varaukset ovat voimassa myös uusissa jäsenmaissa.

Muutokset tehtiin GATS:n XXI artiklan (listojen muuttaminen) mukaisesti. XXI artikla sisältää menettelyllisiä määräyksiä palvelukauppasitoumuksia sisältävien listojen muuttamiselle. Kyseisen artiklan mukaan WTO-jäsenet voivat pyytää neuvotteluja korvaavista muutoksista, jos ne katsovat toisen WTO-jäsenmaan tekemien muutosten vaikuttaneen niiden kaupallisiin etuihin. Osana menettelyä EU neuvotteli kompensatioita sisältäviä sopimuksia (EU25-konsolidointisopimukset) ko. WTO-jäsenten kanssa.

EU25-konsolidointisopimukset ovat näiden neuvottelujen tuloksena syntyneitä sopimuksia korvaavista muutoksista. Sopimuksia neuvoteltiin seitsemäntoista kappaletta. Sopimukset tehtiin kirjemuotoisina ja ne sisältävät kaksi liitettä: toisessa liitteessä on selostettu EU:n sidontalistaan laajentumisten seurauksena tehdyt muutokset ja toisessa ne muutokset, jotka EU on sitoutunut tekemään korvaukseksi näistä muutoksista.

Sopimusneuvotteluja seurannut EU:n sidontalistan sertifiointimenettely WTO:ssa saatiin päätökseen vuoden 2006 aikana. Tämän tuloksena EU:lla oli valmiiksi neuvoteltuna konsolidoitu EU25-sidontalista, joka kattoi silloiset EU-jäsenmaat.

Konsolidointisopimusten hyväksymistoimet aloitettiin EU:ssa heinäkuussa 2007. Silloisen toimivaltajaon mukaan sopimukset sisälsivät jaettuun toimivaltaan kuuluvia elementtejä, minkä vuoksi ne tuli ratifioida myös kansallisesti.

Sopimusten ratifiointiprosessi EU:n sisällä jäi kuitenkin kesken. Tämä johtui etenkin siitä, että Ranska ei voinut ratifioida sopimuksia, koska niitä ei ollut tehty ranskan kielellä Ranskan perustuslain edellyttämällä tavalla. Kaikki muut senaikaiset jäsenmaat (ml.Suomi) ovat ratifioineet kyseiset sopimukset.

1.2 EU25-konsolidointisopimusten kansallinen voimaansaattaminen

Eduskunnalle on toimitettu perustuslain 97§ mukaisesti EU25-konsolidointiprosessista useita selvityksiä.

Eduskunta on hyväksynyt EU25-konsolidointisopimukset 10 päivänä maaliskuuta 2009. Sopimukset oli tarkoitus saattaa voimaan lailla Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Itävallan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan Euroopan unioniin liittymisestä johtuvia muutoksia ja tarvittavia korvaavia mukautuksia koskevien, Amerikan Yhdysvaltojen, Argentiinan, Australian, Brasilian, Ecuadorin, Filippiinien, Hongkongin (Kiina), Intian, Japanin, Kanadan, Kiinan, Kolumbian, Korean tasavallan, Kuuban, Sveitsin, Taiwanin, Penghun, Kinmenin ja Matsun erillisen tullialueen (Kiinan Taipei) ja Uuden-Seelannin kanssa GATS-sopimuksen XXI artiklan perusteella tehtyjen sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Kyseisen lain 2 § mukaan lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Voimaansaattamisasetusta ei ole annettu, joten laki ei ole voimassa.

1.3 EU:n päätös tehdä EU25-konsolidointisopimukset unionisopimuksena

Unionin tuomioistuimen toukokuussa 2017 antama lausunto 2/15 on muuttanut kauppasopimusten tekemistä ja toimivaltajakoa koskevaa tulkintaa. Näin ollen komissio ehdotti, että EU25-konsolidointisopimukset WTO-jäsenten kanssa tehtäisiin unionisopimuksina. Eduskunnalle toimitettiin asiasta E-kirje (E 101/2018 vp) 7 päivänä joulukuuta 2018.

Neuvosto teki päätöksen EU25-konsolidointisopimusten tekemisestä unionisopimuksia 5 päivänä maaliskuuta 2019 Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan. Tämän jälkeen EU antoi palvelukauppasitoumusten muutosten voimaantuloa koskevan tiedonannon WTO:ssa. Tiedonannon mukaan uusi kaksikymmentäviisi EU:n jäsenvaltioita kattava palvelukauppaa koskeva lista sitoumuksista tuli voimaan WTO:ssa 15 päivänä maaliskuuta 2019.

1.4 Ehdotus

Esityksen mukaan Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Itävallan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan Euroopan unioniin liittymisestä johtuvia muutoksia ja tarvittavia korvaavia mukautuksia koskevien, Amerikan Yhdysvaltojen, Argentiinan, Australian, Brasilian, Ecuadorin, Filippiinien, Hongkongin (Kiina), Intian, Japanin, Kanadan, Kiinan, Kolumbian, Korean tasavallan, Kuuban, Sveitsin, Taiwanin, Penghun, Kinmenin ja Matsun erillisen tullialueen (Kiinan Taipei) ja Uuden-Seelannin kanssa GATS-sopimuksen XXI artiklan perusteella tehtyjen sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettu laki kumottaisiin.

2 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia.

3 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu ulkoministeriössä. Esitysluonnoksesta on pyydetty lausunto liikenne- ja viestintäministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, oikeusministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, sisäministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työ- ja elinkei-

noministeriöltä, valtionvarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä sekä valtioneuvoston kanslialta.

Koska Ahvenanmaan maakuntapäivät antoi aikanaan hyväksyntänsä lain voimaantulolle maakunnassa, myös maakunnan hallitukselta on pyydetty lausunto hallituksen esityksen laatimisvaiheessa. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) perusteella maakuntapäivien hyväksyminen ei ole tarpeen laille voimaansaattamislain kumoamisesta.

Lausunnot saatiin liikenne- ja viestintäministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, oikeusministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä sekä valtioneuvoston kanslialta. Myös Ahvenanmaan maakuntapäivät jättivät lausunnon. Lausunnonantajilla ei ollut huomautettavaa esitykseen.

4 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä helmikuuta 2020.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Itävallan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan Euroopan unioniin liittämisestä johtuvia muutoksia ja tarvittavia korvaavia mukautuksia koskevien, Amerikan Yhdysvaltojen, Argentiinan, Australian, Brasilian, Ecuadorin, Filippiinien, Hongkongin (Kiina), Intian, Japanin, Kanadan, Kiinan, Kolumbian, Korean tasavallan, Kuuban, Sveitsin, Taiwanin, Penghun, Kinmenin ja Matsun erillisen tullialueen (Kiinan Taipei) ja Uuden-Seelannin kanssa GATS-sopimuksen XXI artiklan perusteella tehtyjen sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Itävallan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan Euroopan unioniin liittämisestä johtuvia muutoksia ja tarvittavia korvaavia mukautuksia koskevien, Amerikan Yhdysvaltojen, Argentiinan, Australian, Brasilian, Ecuadorin, Filippiinien, Hongkongin (Kiina), Intian, Japanin, Kanadan, Kiinan, Kolumbian, Korean tasavallan, Kuuban, Sveitsin, Taiwanin, Penghun, Kinmenin ja Matsun erillisen tullialueen (Kiinan Taipei) ja Uuden-Seelannin kanssa GATS-sopimuksen XXI artiklan perusteella tehtyjen sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettu laki (328/2009).

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 2019

Pääministeri

Antti Rinne

Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari